

Plan wynikowy. Klasa 1. Zakres podstawowy

Tematy 1.– 40.

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
1. Historia jako nauka	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozdzieli rodzaje źródeł historycznych i podaje ich przykłady umie dokonać periodyzacji dziejów i nazwać poszczególne epoki <p>Terminy: historia, historiografia, źródło historyczne, cezura</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> formułuje definicję historii wymienia rodzaje źródeł historycznych wymienia rodzaje źródeł historycznych i podaje przykłady źródeł każdego rodzaju przedstawia periodyzację dziejów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia problemy, jakie mogą się pojawić przy podziale dziejów wyjaśnia rolę archeologii wyjaśnia pojęcie historiografii wymienia nauki pomocnicze historii i przedstawia, czym się zajmują
I. PRADZIEJE I HISTORIA STAROŻYTNIEGO WSCHODU			
2. Rewolucja neolityczna*	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sposób życia ludzi w paleolicie wyjaśnia przyczyny i proces rewolucji neolitycznej przedstawia jej skutki <p>Terminy: rewolucja neolityczna, paleolit, neolit, Żywny Półksiężyc</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny Żywnego Półksiężyca wyjaśnia, na czym polega przejście z koczowniczego na osiadły tryb życia, i umiejscawia je w czasie przedstawia, jak żyli ludzie w paleolicie, a jak w neolicie, używając nazw tych epok umiejscawia w czasie rewolucję neolityczną i dostrzega, że jest to proces długotrwały 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się poprawnie terminem: rewolucja neolityczna wymienia przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej dzieli przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej na społeczne, gospodarcze i kulturalne wskazuje na mapie najstarsze miasta i zna czas ich powstania charakteryzuje warunki naturalne miejsc, gdzie powstały najstarsze miasta (Jerycho i Çatalhöyük)
3. Cywilizacje starożytnej Mezopotamii	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cywilizację sumeryjską przedstawia przemiany polityczne na terenie Mezopotamii porównuje osiągnięcia cywilizacji, które istniały na terenie Mezopotamii <p>Terminy: system irygacyjny, politeizm, ziggurat, pismo klinowe</p> <p>Postaci: Hammurabi, Sargon Wielki</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny Mezopotamii i przykładowe miasta sumeryjskie (Ur, Uruk) rozumie i poprawnie posługuje się terminami: system irygacyjny, pismo klinowe, kodeks Hammurabiego wymienia różne cywilizacje, które istniały w rejonie Mezopotamii (sumeryjską, asyryjską, babilońską) w kolejności chronologicznej charakteryzuje religię mieszkańców Mezopotamii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia cywilizacji sumeryjskiej charakteryzuje ustrój cywilizacji starożytnej Mezopotamii umiejscawia w czasie i przestrzeni imperium Sargona Wielkiego formułuje i nazywa zasadę prawną zawartą w kodeksie Hammurabiego wyjaśnia, na czym polegał system pałacowy porównuje osiągnięcia cywilizacji starożytnej Mezopotamii poprawnie posługuje się terminami wymienionymi w celach

*Treści spoza podstawy programowej.

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
4. Starożytny Egipt	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy charakterystyczne gospodarki, społeczeństwa i sposobu sprawowania władzy w starożytnym Egipcie przedstawia związki między religią, sztuką i władzą w starożytnym Egipcie wymienia osiągnięcia cywilizacyjne starożytnych Egipcjan <p>Terminy: faraon, hieroglify, mumifikacja</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny starożytnego Egiptu z podziałem na Egipt Górny i Egipt Dolny wie, kim był faraon wymienia przykładowych bogów egipskich przedstawia strukturę społeczną w starożytnym Egipcie wymienia uprawnienia faraona wymienia przykładowe osiągnięcia kultury egipskiej, w tym pismo charakteryzuje gospodarkę egipską 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pozycję poszczególnych grup społecznych w państwie faraonów przedstawia osiągnięcia kultury egipskiej charakteryzuje religię egipską przedstawia cechy sztuki egipskiej zna atrybuty przykładowych bogów egipskich przedstawia związki między religią, sztuką a władzą w starożytnym Egipcie (np. mumifikacja, piramidy, faraon jako syn boga) wyjaśnia, dlaczego w Egipcie kapłani mieli wysoką pozycję zna symbole władzy faraona i rozpoznaje wizerunki niektórych bogów egipskich
5. Dzieje i religia starożytnego Izraela	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zasady judaizmu wymienia symbole ważne dla religii żydowskiej przedstawia dzieje Izraela <p>Terminy: monoteizm, Tora, Talmud, mesjasz, prorok, menora, Arka Przymierza, synagoga, rabin, diaspora</p> <p>Postaci: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny Palestyny wymienia zasady judaizmu posługuje się terminami: judaizm, Tora, Arka Przymierza przedstawia dzieje Izraela związane z Mojżeszem, Dawidem i Salomonem posługuje się terminami: mesjasz, prorok, monoteizm, Talmud 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia dzieje Izraela związane z postacią Abrahama i niewolą babilońską posługuje się terminami: rabin, menora, synagoga, świątynia wymienia symbole ważne dla judaizmu i wyjaśnia ich rolę wyjaśnia różnicę między świątynią a synagogą posługuje się poprawnie wszystkimi terminami wymienionymi w celach
6. Starożytne Indie i Chiny*	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cywilizację Doliny Indusu przedstawia podział społeczeństwa starożytnych Indii porównuje ze sobą religie starożytnych Indii przedstawia zasady konfucjanizmu i wyjaśnia jego wpływ na funkcjonowanie państwa wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej <p>Terminy: Wedy, kasta, nirwana, jedwabny szlak</p> <p>Postaci: Budda, Konfucjusz</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny cywilizacji starożytnych Indii i Chin przedstawia podstawowe zasady hinduizmu, buddyzmu i konfucjanizmu przedstawia podział społeczeństwa starożytnych Indii, posługując się terminem kasta wymienia przykładowe osiągnięcia cywilizacji chińskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cywilizację Indusu porównuje hinduizm z buddyzmem wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej przedstawia sytuację polityczną w Chinach wyjaśnia związki konfucjanizmu z funkcjonowaniem państwa wymienia dorobek piśmienniczy starożytnych Indii
Lekcja powtórzeniowa			

*Treści spoza podstawy programowej.

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
II. ŚWIAT STAROŻYTNICH GREKÓW			
7. Hellada i jej mieszkańcy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje warunki naturalne Półwyspu Bałkańskiego przedstawia cechy polis i formy ustroju, które mogą tam występować wyjaśnia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej umiejszcwia na mapie obszar skolonizowany przez Greków <p>Terminy: polis, tyrania, oligarchia, demokracja</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny Półwyspu Bałkańskiego i opisuje jego warunki naturalne wymienia niektóre cechy polis przedstawia cechy polis i wyjaśnia związek między jej powstaniem a warunkami naturalnymi na Półwyspie Bałkańskim wymienia występujące w <i>poleis</i> ustroje wymienia niektóre przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej i umiejscawia je w czasie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej pokazuje na mapie obszar skolonizowany przez Greków wymienia etapy zakładania kolonii charakteryzuje pozycję arystokracji w polis charakteryzuje ustroje <i>poleis</i> greckich przedstawia kontakty Greków z Fenicjanami
8. Sparta – państwo żołnierzy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje ustrój Sparty przedstawia podział społeczeństwa Sparty wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis <p>Terminy: Spartiaci, heloci, geruzja, efor</p> <p>Postaci: Likurg</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny Sparty (polis i ziemie przez nią podbite) wymienia organy władzy w Sparcie wymienia grupy społeczne w Sparcie i wskazuje, które z nich miały prawa polityczne rozumie termin: spartańskie warunki wymienia przykładowe uprawnienia organów władzy w Sparcie charakteryzuje wychowanie spartańskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis charakteryzuje grupy społeczne występujące w Sparcie wyjaśnia, jak wychowanie spartańskie wpływało na kulturę przedstawia rolę Likurga w historii Sparty uzasadnia, że w Sparcie panował ustrój oligarchiczny
9. Ateny	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przemiany ustrojowe w Atenach przedstawia podział społeczeństwa ateńskiego wskazuje związki między rozwojem demokracji i kultury w Atenach <p>Terminy: strateg, Rada Pięciuset, ostracyzm, demagog</p> <p>Postaci: Drakon, Solon, Klejstenes, Perykles</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny Aten (polis i Attykę) wymienia organy władzy w Atenach w V w. p.n.e. wymienia grupy społeczne w Atenach i wskazuje, kto miał prawa polityczne w V w. p.n.e. wymienia organy władzy w Atenach w V w. p.n.e. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reformy Drakona i Klejstenesa charakteryzuje społeczeństwo ateńskie ocenia zalety demokracji przedstawia reformy Solona wskazuje związki między rozwojem demokracji i kultury w Atenach ocenia wady i zalety demokracji
10. Wojny w świecie greckim	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny wojen w świecie greckim wymienia najważniejsze bitwy z wojen grecko-perskich i ich zwycięzców przedstawia skutki wojen w świecie greckim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Maraton, Termopile i Salaminę przedstawia przykładowe przyczyny i skutki wojen grecko-perskich rozumie termin falanga 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia charakter wojen w świecie greckim przedstawia skutki wojen grecko-perskich omawia przyczyny i skutki wojny peloponeskiej wyjaśnia, co pozostało do dziś z tradycji wojen grecko-perskich

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>Terminy: falanga, Związek Morski, wojna peloponeska</p> <p>Postaci: Leonidas, Temistokles, Dariusz, Kserkses</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia ekspansję perską w Azji Mniejszej i jej konsekwencje • opisuje przebieg wojen grecko-perskich • rozumie termin: hoplita 	
11. Podboje Aleksandra Wielkiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje reformy w Macedonii za panowania Filipa II • przedstawia przebieg wyprawy na Persję i Wschód Aleksandra Wielkiego • charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na podbitych terenach • ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra na Wschodzie <p>Terminy: Cheronea, Issos, kultura hellenistyczna</p> <p>Postaci: Filip II, Aleksander Wielki</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Macedonię i tereny opanowane przez Aleksandra Wielkiego • wymienia najważniejsze bitwy stoczone przez Aleksandra Wielkiego • rozumie pojęcie: kultura hellenistyczna • przedstawia działania Filipa II wobec Greków • wymienia przykładowe działania Aleksandra Wielkiego wobec ludów podbitych • wyjaśnia pojęcie: monarchia hellenistyczna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje reformy Filipa II w Macedonii • charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na podbitych terenach • ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra Wielkiego na Wschodzie
12. Religia i kultura Greków	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy religii greckiej i wymienia jej przykładowych bogów • przedstawia poglądy najważniejszych filozofów greckich • rozpoznaje style architektoniczne • wyjaśnia związki sportu i teatru z religią starożytnych Greków <p>Terminy: style dorycki, joński, koryncki; igrzyska olimpijskie, filozofia, tragedia, stoicyzm, Akademia, Liceum (Likejon)</p> <p>Postaci: Sokrates, Platon, Arystoteles, Sofokles, Ajschylos, Herodot</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowych bogów greckich i ich atrybuty, rozpoznaje ich wizerunki • wymienia najważniejsze poglądy Sokratesa • wymienia przykładowe osiągnięcia kultury greckiej (przede wszystkim z dziedziny literatury) • rozpoznaje style architektoniczne i podaje przykłady zabytków architektury greckiej • przedstawia formy kultu w starożytnej Grecji • wymienia najważniejsze poglądy Platona i Arystotelesa i zna założone przez nich szkoły 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co przyczyniło się do rozwoju filozofii w starożytnej Grecji • wymienia osiągnięcia starożytnych Greków • przedstawia rolę teatru i igrzysk w życiu starożytnych Greków • wyjaśnia związki sportu i teatru z religią starożytnych Greków • przedstawia założenia stoicyzmu, epikureizmu i cynizmu
Lekcja powtórzeniowa			
III. IMPERIUM RZYMSKIE			
13. Rzym – od królestwa do republiki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki naturalne Półwyspu Apenińskiego i porównuje je z warunkami Półwyspu Bałkańskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Półwysep Apeniński i Rzym • wymienia najważniejsze urzędy republiki rzymskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje początki Rzymu • wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze społecznej Rzymian

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej przedstawia strukturę społeczeństwa rzymskiego i wyjaśnia przyczyny jej zmian <p>Terminy: konsul, pretor, kwestor, cenzor, dyktator, trybun ludowy, patrycjusz, plebejusz</p> <p>Postaci: Romulus i Remus</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe grupy obywateli rzymskich porównuje warunki naturalne Półwyspu Apenińskiego i Półwyspu Bałkańskiego wymienia organy władzy republiki rzymskiej i ich przykładowe kompetencje 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej wyjaśnia związek symboliki związanej z Rzymem z legendą o założeniu miasta wskazuje elementy monarchiczne, oligarchiczne i demokratyczne w ustroju republiki rzymskiej wskazuje mocne i słabe strony tego ustroju
14. Ekspansja terytorialna Rzymu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje organizację armii rzymskiej omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu przedstawia sposoby organizacji terenów podbitych przez Rzymian i wskazuje różnice między nimi wyjaśnia przyczyny wojen domowych w republice rzymskiej <p>Terminy: legion, triumf, wojny puniczne, prowincja, kolonia</p> <p>Postaci: Hannibal, Juliusz Cezar</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszary opanowane przez Rzymian przedstawia organizację terenów podbitych w Italii i poza nią charakteryzuje armię rzymską wskazuje różnice w organizacji terenów podbitych w Italii i poza nią charakteryzuje położenie niewolników w Rzymie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu, biorąc również pod uwagę rzymskie pojmowanie wojny przedstawia wojny puniczne przedstawia rzymskie podboje w okresie republiki, umiejscawiając je w czasie wyjaśnia przyczyny i skutki wojen domowych w l w. n.e.
15. Cesarstwo Rzymskie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia drogę Oktawiana do objęcia pełni władzy w Rzymie charakteryzuje ustrój pryncypatu omawia politykę Oktawiana Augusta i ocenia jej skuteczność <p>Terminy: pryncypat, romanizacja, <i>pax romana</i></p> <p>Postaci: Oktawian August</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie rozrost imperium rzymskiego w okresie cesarstwa wymienia najważniejsze cechy pryncypatu pokazuje na mapie rozrost imperium rzymskiego w okresie cesarstwa wymienia najważniejsze cechy pryncypatu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie rozrost imperium rzymskiego w okresie cesarstwa wymienia najważniejsze cechy pryncypatu ocenia skuteczność polityki Oktawiana Augusta omawia czynniki, które sprzyjały romanizacji wyjaśnia termin: <i>pax romana</i>
16. Religia i kultura Rzymian	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje religię i literaturę rzymską wskazuje specyfikę prawa rzymskiego i jego znaczenie wyjaśnia różnice między igrzyskami greckimi a rzymskimi wymienia budowle charakterystyczne dla Rzymian i wyjaśnia ich rolę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych bogów rzymskich i ich atrybuty wymienia budowle charakterystyczne dla Rzymu wymienia przykładowych autorów rzymskich charakteryzuje religię i literaturę rzymską 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej przedstawia cechy sztuki rzymskiej wymienia twórców kultury rzymskiej i ich dzieła przedstawia znaczenie prawa rzymskiego wyjaśnia różnice między igrzyskami greckimi a rzymskimi ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki <p>Terminy: prawo XII tablic, akwedukt, łuk triumfalny, termy, bazylika, cyrk, forum</p> <p>Postaci: Wergiliusz, Horacy, Owidiusz, Cyceon, Seneka, Marek Aureliusz, Mecenas, Liwiusz, Tacyt</p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje specyfikę prawa rzymskiego (formułowanie norm ogólnych) przedstawia funkcje budowli rzymskich (łuk triumfalny, akwedukt, termy) 	
17. Chrześcijaństwo w świecie rzymskim	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Palestynie w I w. n.e. wymienia zasady chrześcijaństwa przedstawia proces rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim i wyjaśnia jego przyczyny wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez władze rzymskie <p>Terminy: mesjasz, apostoł, ewangelia, sobór</p> <p>Postaci: Jezus, Piotr, Paweł z Tarsu</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie przykładowe pierwsze gminy chrześcijańskie wymienia zasady chrześcijaństwa przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim przedstawia strukturę gmin chrześcijańskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Palestynie w okresie działania Jezusa wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez władze rzymskie przedstawia proces kształtowania się kanonu Pisma Świętego i zasad wiary (sobór nicejski) przedstawia sytuację w Palestynie w I w. n.e. opisuje symbolikę związaną z chrześcijaństwem przedstawia zmianę pozycji religii chrześcijańskiej w cesarstwie rzymskim w IV w. n.e.
18. Upadek Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i konsekwencje kryzysu cesarstwa w III w. charakteryzuje reformy ustrojowe Dioklecjana przedstawia wzrost znaczenia barbarzyńców w Cesarstwie Rzymskim i dalsze zagrożenie ich najazdami wskazuje różnice między częścią wschodnią i zachodnią Cesarstwa Rzymskiego <p>Terminy: dominat, tetrarchia</p> <p>Postaci: Dioklecjan, Konstantyn Wielki, Teodozjusz Wielki, Attyła, Odoaker</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie orientacyjny podział na część wschodnią i zachodnią cesarstwa wyjaśnia pojęcia: tetrarchia i dominat wymienia przyczyny kryzysu cesarstwa w III w. charakteryzuje reformy Dioklecjana 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między częścią wschodnią a zachodnią Cesarstwa Rzymskiego przedstawia przyczyny upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego przedstawia wzrost znaczenia barbarzyńców w Cesarstwie Rzymskim przedstawia konsekwencje najazdu Hunów pod wodzą Attyli przedstawia działania Odoakra
Lekcja powtórzeniowa			

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
IV. EUROPA Wczesnego Średniowiecza			
19. Bizancjum	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje gospodarkę i ustrój cesarstwa bizantyjskiego przedstawia rolę Konstantynopola ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego wymienia cechy kultury bizantyjskiej wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej <p>Terminy: patriarcha, ekskomunika, prawosławie, ikona, schizma wschodnia</p> <p>Postaci: Justynian Wielki</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar cesarstwa bizantyjskiego przedstawia rolę Konstantynopola przedstawia podział w religii chrześcijańskiej wymienia przykładowe zabytki sztuki bizantyjskiej pokazuje na mapie obszary zajęte przez cesarza Justyniana wymienia cechy ustroju cesarstwa bizantyjskiego posługuje się terminem: schizma wschodnia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje ustrój i gospodarkę cesarstwa bizantyjskiego charakteryzuje okres panowania cesarza Justyniana przedstawia konsekwencje schizmy wschodniej wymienia cechy kultury bizantyjskiej wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego wskazuje związki i wpływy cesarzy bizantyjskich w Kościele
20. Świat islamu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację na Półwyspie Arabskim wymienia filary islamu wyjaśnia różnice pomiędzy odłamami islamu przedstawia ekspansję arabską charakteryzuje kulturę arabską i ocenia jej wpływ na kulturę europejską <p>Terminy: Koran, hidżra, muzułmanin, kalif, szyici, sunnici</p> <p>Postaci: Mahomet, Karol Młot</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszary opanowane przez Arabów wymienia filary islamu wymienia dwa najstarsze odłamy islamu przedstawia działalność Mahometa wyjaśnia różnice między odłamami islamu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia organizację polityczną i religijną świata arabskiego po przyjęciu islamu charakteryzuje kulturę arabską przedstawia sytuację na Półwyspie Arabskim przed działalnością Mahometa ocenia wpływ kultury arabskiej na kulturę europejską
21. Narodziny i rozwój państwa Franków	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się monarchii frankijskiej charakteryzuje organizację państwa i gospodarkę monarchii Karola Wielkiego wymienia cechy renesansu karolińskiego wyjaśnia, dlaczego i w jaki sposób Karol Wielki dążył do odnowienia cesarstwa rzymskiego <p>Terminy: monarchia patrymonialna, namaszczenie, majordomus, renesans karoliński</p> <p>Postaci: Chlodwig, Pepin Mały (Krótki), Karol Wielki, Alkuin</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar monarchii frankijskiej za panowania Karola Wielkiego przedstawia dążenia Karola Wielkiego do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego pokazuje na mapie postanowienia traktatu w Verdun przedstawia na mapie etapy ekspansji państwa Franków charakteryzuje okres rządów Pepina Małego (Krótkiego) przedstawia organizację państwa Franków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Chlodwiga w kształtowaniu się państwa Franków przedstawia cały proces kształtowania się państwa frankijskiego podaje definicję monarchii patrymonialnej wymienia cechy renesansu karolińskiego charakteryzuje gospodarkę monarchii Karola Wielkiego uzasadnia, że państwo frankijskie było monarchią patrymonialną wyjaśnia, dlaczego mówimy o renesansie karolińskim

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
22. Nowe państwa w Europie Zachodniej. Początki feudalizmu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje monarchię ottońską • wyjaśnia przyczyny odnowienia Cesarstwa Rzymskiego na terenie Rzeszy Niemieckiej • przedstawia proces powstawania nowych państw na gruzach imperium rzymskiego • charakteryzuje system lenny <p>Terminy: Rzesza Niemiecka, system feudalny, system lenny, hołd lenny, inwestytura, wasal, senior, immunitet</p> <p>Postaci: Otton I, Otton III, Wilhelm Zdobywca</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar monarchii ottońskiej • charakteryzuje rządy dynastii ottońskiej i jej dążenie do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego • wyjaśnia pojęcia: senior i wasal • wyjaśnia ideę cesarstwa uniwersalistycznego Ottona III • wyjaśnia, dlaczego doszło do odnowienia cesarstwa na terenie Rzeszy • przedstawia hołd lenny i jego znaczenie • wymienia obowiązki wasala i seniora 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację w Anglii i na Półwyspie Apenińskim po upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego • charakteryzuje drabinę feudalną (podział społeczeństwa) • przedstawia sytuację na Półwyspie Iberyjskim po upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego • wskazuje różnice między systemem lennym a drabiną feudalną • poprawnie używa pojęć: hołd lenny, inwestytura, immunitet
23. Powstanie państw w Europie Północnej i Środkowo-Wschodniej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się państw w Europie Środkowo-Wschodniej • ocenia wkład św.św. Cyryla i Metodego w rozwój kulturalny Słowian • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje wypraw Normanów <p>Terminy: cyrylica, wiking</p> <p>Postaci: Cyryl, Metody</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie pierwsze państwa słowiańskie i główne trasy wypraw wikingów • wie, kim byli św.św. Cyryl i Metody • charakteryzuje działalność św.św. Cyryla i Metodego • wymienia przyczyny ekspansji wikingów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego św.św. Cyryl i Metody są nazywani Apostołami Słowian • przedstawia konsekwencje wypraw wikingów • przedstawia proces powstawania państwa węgierskiego • przedstawia genezę pojawienia się Słowian w Europie • ocenia wkład św.św. Cyryla i Metodego w rozwój kulturalny Słowian • przedstawia proces powstawania państwa bułgarskiego
24. Papięstwo i cesarstwo	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w. • przedstawia reformy, które miały naprawić sytuację i uniezależnić Kościół od władzy świeckiej • wiąże przyczyny sporu o inwestyturę z pozycją władcy w państwie • charakteryzuje skutki sporu o inwestyturę <p>Terminy: symonia, nepotyzm, inwestytura, konkordat</p> <p>Postaci: św. Benedykt, papież Grzegorz VII, Henryk IV</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia spór Henryka IV z papieżem Grzegorzem VII • wymienia postanowienia konkordatu wormackiego • przedstawia reformy przeprowadzone w Kościele w X i XI w. • charakteryzuje skutki sporu o inwestyturę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w. • posługuje się poprawnie terminami: symonia, nepotyzm, konkordat • wiąże przyczyny sporu o inwestyturę z pozycją i uprawnieniami władcy • wyjaśnia, w jaki sposób Kościół chciał się uniezależnić od władzy świeckiej
Lekcja powtórzeniowa			

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
V. EUROPA ROZKWITU I SCHYŁKU ŚREDNIOWIECZA			
25. Wyprawy krzyżowe i ich następstwa	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wypraw krzyżowych • charakteryzuje obszar i zróżnicowanie wypraw, które określa się wspólnie jako wyprawy krzyżowe • wskazuje na różnorodność przyczyn krucjat • przedstawia skutki krucjat na różnych płaszczyznach: politycznej, gospodarczej i kulturalnej <p>Terminy: krucjata, rekonkwista, zakon rycerski</p> <p>Postaci: papież Urban II, Gotfryd z Bouillon, Ryszard Lwie Serce, Saladyn</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar objęty wyprawami krzyżowymi • wymienia przykładowe przyczyny i skutki krucjat • wymienia przykładowych przywódców krucjat • pokazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie • wymienia przyczyny i skutki krucjat, dzieląc je na polityczne, gospodarcze i religijne • wymienia zakony rycerskie i uczestników krucjat 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie państwa utworzone przez krzyżowców na Bliskim Wschodzie • wyjaśnia związki między sytuacją w Europie a poparciem dla wypraw krzyżowych • przedstawia rolę zakonów rycerskich • pokazuje na mapie obszary objęte rekonkwistą • charakteryzuje specyfikę krucjaty ludowej i czwartej krucjaty • przedstawia przenikanie się w wyniku krucjat wpływów kulturowych między Wschodem a Zachodem
26. Przemiany gospodarcze na wsi*	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII-XIII w. • przedstawia pozycję i zobowiązania ludności chłopskiej • wskazuje rolę samorządu wiejskiego • wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa <p>Terminy: dwupolówka, trójpółówka, pańszczyzna, chomąto, jarmzo</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany w sposobie uprawy roli, które zaszyły w XII w. • posługuje się terminami: dwupolówka, trójpółówka • wymienia przykładowe skutki rozwoju rolnictwa • charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII-XIII w. • wymienia narzędzia, które przyczyniły się do rozwoju rolnictwa • przedstawia sytuację chłopów (pozycję, obowiązki) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w technice rolnej wpłynęły na jej wydajność • przedstawia warunki życia chłopów • wyjaśnia przyczyny kolonizacji • wskazuje na rolę samorządu wiejskiego • wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa
27. Miasta w średniowieczu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę miast średniowiecznych • opisuje organizację przestrzeni miejskiej i wskazuje jej związki z funkcjonowaniem miasta • charakteryzuje władze i strukturę społeczną mieszkańców miasta • ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej <p>Terminy: lokacja, rajcy, burmistrz, cech, czeladnik, mistrz, gildia, prawo składu, przymus drogowy</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przyczyny powstawania miast • przedstawia organizację przestrzeni miejskiej • definiuje termin: lokacja • przedstawia proces powstawania i rozwoju miast • charakteryzuje organizację wewnętrzną miasta (władze, organizacje rzemieślnicze) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje strukturę społeczną mieszkańców miasta • wyjaśnia różnice w organizacji handlu lokalnego i międzynarodowego • przedstawia rolę cechów i gildii • ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej • wyjaśnia, czym była Hanza • poprawnie posługuje się terminologią

*Treści spoza podstawy programowej.

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
28. Przemiany polityczne późnego średniowiecza	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki schizmy zachodniej • wyjaśnia przyczyny i skutki wojny stuletniej • przedstawia przemiany polityczne w Europie w XIV–XV w. • przedstawia ekspansję Turków osmańskich w Europie <p>Terminy: schizma zachodnia, niewola awiniońska</p> <p>Postaci: Joanna d'Arc, Jan Hus</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar ekspansji Turków osmańskich • wymienia przyczyny i skutki wojny stuletniej • wyjaśnia termin: schizma zachodnia • wyjaśnia przyczyny i skutki schizmy zachodniej • przedstawia rolę Joanny d'Arc • charakteryzuje rozwój państwa krzyżackiego w Prusach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przemiany w Czechach i na Węgrzech w XIV i XV w. • przedstawia rolę Jana Husa • przedstawia rozwój państwa moskiewskiego • przedstawia zmiany polityczne w Europie XIV i XV w. (Rzesza, Szwajcaria, Skandynawia, Hiszpania) • przedstawia zależności polityczne pomiędzy państwami europejskimi w XIV i XV w.
29. Społeczeństwo stanowe i kryzys późnego średniowiecza	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się społeczeństwa stanowego • przedstawia proces kształtowania się monarchii stanowych • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje kryzysu gospodarczego w II poł. XIV w. <p>Terminy: stan, monarchia stanowa, parlament (Izba Lordów, Izba Gmin), Stany Generalne, czarna śmierć</p> <p>Postaci: Jan bez Ziemi, Filip Piękny</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje stan • przedstawia strukturę społeczeństwa stanowego • wymienia cechy monarchii stanowej • wymienia przykładowe przyczyny kryzysu gospodarczo-społecznego w XIV w. • przedstawia proces kształtowania się monarchii stanowej w Anglii • przedstawia przyczyny i skutki epidemii dżumy w XIV w. • przedstawia pozycję poszczególnych stanów w państwie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się monarchii stanowej we Francji i porównuje go z Anglią • wyjaśnia konsekwencje kryzysu demograficznego z II poł. XIV w. • przedstawia proces kształtowania się stanów • wymienia przyczyny wystąpień chłopskich w XIV w. • wskazuje cechy wspólne zgromadzeń stanowych w Europie w XIII–XIV w. • ocenia możliwości awansu społecznego w XIV–XV w. • przedstawia związki między kryzysem demograficznym i gospodarczym a wystąpieniami chłopskimi w XIV w.
Lekcja powtórzeniowa			
VI. POLSKA W X–XIII WIEKU			
30. Państwo Mieszka I i Bolesława Chrobrego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przebieg granic państwa pierwszych Piastów • charakteryzuje stosunki pierwszych Piastów z Niemcami • wyjaśnia, co miało wpływ na ich kształt • ocenia rolę chrztu i organizacji kościelnej w umacnianiu władztwa pierwszych Piastów • wyjaśnia rolę koronacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego ok. roku 1000 • wymienia przyczyny chrztu Mieszka I • przedstawia okoliczności i postanowienia zjazdu gnieźnieńskiego • pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Mieszka I i siedziby biskupstw i arcybiskupstwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Bolesława Chrobrego • wyjaśnia rolę św. Wojciecha w budowaniu struktur Kościoła w Polsce • charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego • wyjaśnia, co miało wpływ na kształt stosunków polsko-niemieckich za pierwszych Piastów

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>Terminy: trybut, družyna, biskupstwo misyjne, relikwie</p> <p>Postaci: Mieszko I, Bolesław Chrobry, św. Wojciech, Otton III</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wojny polsko-niemieckie za panowania Bolesława Chrobrego • przedstawia skutki przyjęcia chrztu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę <i>Dagome iudex</i> • ocenia rolę chrztu i organizacji kościelnej w umacnianiu władztwa pierwszych Piastów • wyjaśnia rolę koronacji
31. Kryzys i odbudowa monarchii wczesno-piastowskiej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny osłabienia państwa za panowania Mieszka II • przedstawia proces odbudowy państwa przez Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego • ocenia, które działania były najważniejsze z punktu widzenia niezależności monarchii • charakteryzuje stosunki Bolesława Krzywoustego z Niemcami • przedstawia zasady testamentu Bolesława Krzywoustego <p>Terminy: wojewoda, bulla, dzielnica senioralna, zasada senioratu</p> <p>Postaci: Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, Bolesław Krzywousty, biskup Stanisław</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego ok. roku 1138 • wymienia przyczyny kryzysu monarchii piastowskiej • przedstawia ekspansję Bolesława Krzywoustego • przedstawia zasady testamentu Bolesława Krzywoustego • przedstawia proces odbudowy państwa polskiego przez Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego • charakteryzuje stosunki Bolesława Krzywoustego z bratem Zbigniewem • wyjaśnia przyczyny kryzysu monarchii wczesnopiastowskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje panowanie Władysława Hermana • przedstawia stosunki Bolesława Śmiałego, Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego z Niemcami, wyjaśniając, co wpływało na zmiany we wzajemnych relacjach • wyjaśnia, dlaczego Bolesław Krzywousty podzielił Polskę na dzielnice • przedstawia konsekwencje i kontrowersje związane ze sporem Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem • przedstawia konflikt Władysława Hermana z synami • ocenia, które działania Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego były ważne z punktu widzenia niezależności państwa
32. Państwo polskie w dobie rozbitcia dzielnicowego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki pomiędzy książętami piastowskimi • wyjaśnia przyczyny wzrostu zagrożenia zewnętrznego i wymienia straty terytorialne • przedstawia czynniki, które sprzyjały jednoczeniu ziem polskich w XIII w. <p>Postaci: Władysław Wygnaniec, Bolesław Kędzierzawy, Mieszko Stary, Kazimierz Sprawiedliwy, Konrad Mazowiecki, Henryk Pobożny, Jakub Świnka</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie poszczególne dzielnice i wymienia ich pierwszych władców • pokazuje na mapie straty terytorialne Polski w okresie rozbitcia dzielnicowego • przedstawia zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego w okresie rozbitcia dzielnicowego • wymienia czynniki sprzyjające jednoczeniu ziem polskich w XIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia walki synów Bolesława Krzywoustego o władzę zwierzchnią • przedstawia ekspansję zakonu krzyżackiego w XIII w. • przedstawia walki książąt piastowskich o Kraków • przedstawia ekspansję Mongołów • wyjaśnia, co i dlaczego sprzyjało jednoczeniu ziem polskich w XIII w.
33. Przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich w XII–XIII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim i różnicę między kolonizacją niemiecką a kolonizacją na prawie niemieckim • przedstawia proces lokacji miast i wsi i ich organizację 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne postanowienia aktów lokacyjnych • wymienia przykładowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim • wyjaśnia różnice między kolonizacją niemiecką a kolonizacją na prawie niemieckim • przedstawia rolę cechów • wyjaśnia przyczyny kształtowania się stanów

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje skutki kolonizacji na prawie niemieckim przedstawia proces kształtowania się stanów <p>Terminy: immunitet, lokacja, wolnizna, cystersi, czynsz, pręgierz, prawo magdeburskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia organizację władz we wsiach i miastach lokowanych na prawie niemieckim charakteryzuje układ przestrzenny miasta lokowanego na prawie niemieckim przedstawia podział społeczeństwa na stany 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój gospodarczy ziem polskich i wskazuje, jaką rolę odgrywały w nim lokacje posługuje się poprawnie terminami wymienionymi w celach
Lekcja powtórzeniowa			
VII. POLSKA W XIV–XV WIEKU			
34. Zjednoczenie Polski	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia etapy jednoczenia ziem polskich wyjaśnia, z jakimi problemami stykał się Władysław Łokietek, jednocząc ziemie polskie charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Łokietka wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich <p>Terminy: starosta</p> <p>Postaci: Przemysł II, Wacław II, Władysław Łokietek</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie ziemie, które mieli pod swoim panowaniem Przemysł II i Władysław Łokietek w 1320 r. wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Łokietka charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Łokietka przedstawia działania Władysława Łokietka w celu zjednoczenia ziem polskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania Wacława II w procesie jednoczenia ziem polskich przedstawia pierwsze próby jednoczenia ziem polskich w II poł. XIII w. wyjaśnia przyczyny problemów, z jakimi stykał się Władysław Łokietek, jednocząc ziemie polskie wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich
35. Polska pod rządami Kazimierza Wielkiego i Andegawenów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunki polsko-czeskie za panowania Kazimierza Wielkiego przedstawia stosunki polsko-krzyżackie za panowania Kazimierza Wielkiego wyjaśnia korzyści, jakie odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego charakteryzuje rządy Andegawenów w Polsce <p>Terminy: statut wiślicki, statut piotrkowski, przymus drożny, prawo składu, kanclerz, podskarbi, monarchia stanowa, Korona Królestwa Polskiego, przywilej</p> <p>Postaci: Kazimierz Wielki, Ludwik Węgierski</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie granice monarchii Kazimierza Wielkiego w roku 1370 wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Kazimierza Wielkiego wymienia działania gospodarcze Kazimierza Wielkiego charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Kazimierza Wielkiego charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego w dziedzinie administracji i prawa wymienia postanowienia przywileju koszyckiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-czeskie za panowania Kazimierza Wielkiego przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Ludwika Węgierskiego wyjaśnia, jakie korzyści odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką ocenia, co było największym osiągnięciem i największą porażką Kazimierza Wielkiego charakteryzuje rządy Andegawenów w Polsce wyjaśnia, dlaczego monarchię Kazimierza Wielkiego nazywamy monarchią stanową poprawnie posługuje się terminem: Korona Królestwa Polskiego

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
36. Pierwsi Jagiellonowie na polskim tronie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki unii w Krewie i Horodle • przedstawia postanowienia unii w Krewie i Horodle • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Jagiełły • wyjaśnia przyczyny wydawania przywilejów szlacheckich przez Jagiełłę (czerwiński, jedlnieńsko-krakowski) • wymienia ich postanowienia <p>Terminy: unia personalna</p> <p>Postaci: Władysław Jagiełło, Witold, Paweł Włodkowic, Władysław Warneńczyk</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przyczyny unii w Krewie • wymienia postanowienia unii w Krewie • wymienia postanowienia I pokoju toruńskiego • przedstawia skutki unii w Krewie • przedstawia przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim • wymienia postanowienia przywileju jedlnieńsko-krakowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Jagiełły • wymienia postanowienia unii w Horodle • wyjaśnia, czy unia w Horodle była w pełni unią personalną • przedstawia rolę Pawła Włodkowica w sporze z Krzyżakami • wymienia postanowienia przywileju czerwińskiego • wyjaśnia przyczyny wydawania przywilejów szlacheckich przez Władysława Jagiełłę • przedstawia okoliczności powołania na tron Kazimierza Jagiellończyka
37. Polska w późnym średniowieczu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki wojny trzynastoletniej • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka • ocenia, czy można ją określić mianem polityki dynastycznej • przedstawia proces kształtowania się sejmu walnego • wyjaśnia, dlaczego ustrój, który powstał w Polsce, określamy mianem demokracji szlacheckiej <p>Terminy: inkorporacja, pospolite ruszenie, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, konstytucja <i>Nihil novi</i>, sejm walny, sejmik ziemski, senat, izba poselska</p> <p>Postaci: Kazimierz Jagiellończyk, Jan Olbracht</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar Prus Królewskich i Prus Zakonnych • wymienia postanowienia II pokoju toruńskiego • wymienia postanowienia przywileju cerekwicko-nieszawskiego i konstytucji <i>Nihil novi</i> • przedstawia przyczyny i przebieg wojny trzynastoletniej • przedstawia postanowienia przywilejów, które prowadziły do wzrostu znaczenia politycznego szlachty • przedstawia strukturę sejmu walnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka • przedstawia postanowienia przywilejów, które prowadziły do wzrostu znaczenia gospodarczego szlachty • charakteryzuje instytucję sejmu walnego i jego rolę • wyjaśnia, dlaczego ustrój, który powstał w Polsce, określamy mianem demokracji szlacheckiej • ocenia, czy politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka można określić mianem polityki dynastycznej
Lekcja powtórzeniowa			
VIII. KULTURA ŚREDNIOWIECZA			
38. Kultura umysłowa wieków średnich	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy kultury średniowiecznej w kręgu łacińskim • wyjaśnia rolę uniwersytetów w rozwoju kultury średniowiecznej • charakteryzuje nurty w filozofii i teologii (scholastyka, tomizm) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy kultury rycerskiej • wymienia przykładowe dzieła literatury średniowiecznej • wymienia gatunki literackie średniowiecza • przedstawia cechy kultury średniowiecza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę św. Tomasza z Akwinu w kulturze średniowiecza • wyjaśnia wpływ klasztorów na rozwój kultury średniowiecznej • wyjaśnia wpływ dworów na rozwój kultury średniowiecznej

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę pisma w kulturze średniowiecza • ocenia zasięg społeczny oddziaływania średniowiecznej literatury <p>Terminy: uniwersytet, scholastyka, tomizm, hagiografia, kronika, trubadur, uniwersalizm w sztuce</p> <p>Postaci: św. Tomasz z Akwinu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę uniwersytetów • charakteryzuje nurt filozofii średniowiecznej – scholastykę 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację uniwersytetów • wyjaśnia rolę pisma w kulturze średniowiecza • ocenia zasięg społeczny oddziaływania średniowiecznej literatury
39. Sztuka i architektura średniowiecza	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje styl romański w sztuce • przedstawia jego zasięg terytorialny i czas trwania • charakteryzuje styl gotycki w sztuce • przedstawia jego zasięg terytorialny i czas trwania • wymienia przykładowe zabytki sztuki romańskiej i gotyckiej <p>Terminy: sklepienie kolebkowe, sklepienie krzyżowo-żebrowe, rotunda, polichromia, nawa, prezbiterium, portal, rozeta, przypora, iluminacja (miniatura)</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe zabytki romańskie • wymienia przykładowe zabytki gotyckie • wymienia przykładowe cechy stylu romańskiego w architekturze • wymienia przykładowe cechy stylu gotyckiego w architekturze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w budowlach romańskich i gotyckich potrafi wskazać cechy stylu romańskiego i gotyckiego • przedstawia zasięg terytorialny i czas trwania stylu romańskiego i gotyckiego • charakteryzuje rzeźbę i malarstwo romańskie • charakteryzuje rzeźbę i malarstwo gotyckie • porównuje style romański i gotycki, wskazując różnice między nimi
40. Kultura średniowiecznej Polski	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy kultury polskiej w średniowieczu • wskazuje jej związki i podobieństwa z kulturą średniowieczną kręgu łacińskiego • wymienia przykłady zabytków sztuki i piśmiennictwa średniowiecznego z terenów polskich • zwraca uwagę na wyjątkowość niektórych zabytków sztuki średniowiecza w Polsce • wyjaśnia rolę Akademii Krakowskiej <p>Postaci: Gall Anonim, Wincenty Kadłubek, Jan z Czarnkowa, Jan Długosz</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy średniowiecznej kultury polskiej • wymienia przykładowe zabytki sztuki i piśmiennictwa średniowiecznego z Polski • wymienia najstarsze kroniki polskie • wskazuje podobieństwa między średniowieczną kulturą polską a europejską • wymienia zabytki piśmiennictwa w języku polskim • zna postaci Janka z Czarnkowa i Jana Długosza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój nauki polskiej w średniowieczu i wyjaśnia rolę Akademii Krakowskiej w tym procesie • przedstawia rolę klasztorów i zgromadzeń zakonnych w rozwoju kultury średniowiecznej w Polsce • wskazuje związki kultury polskiego średniowiecza z kulturą europejską • wskazuje różnice między kulturą polskiego średniowiecza a kulturą europejską • zwraca uwagę na wyjątkowość niektórych zabytków sztuki średniowiecza w Polsce i wyjaśnia, na czym ona polega
Lekcja powtórzeniowa			